

Державін

Кіндрат Рилєєв

М. І. Гнедичу

З дерев спадає жовтий лист,
І ліс мовчить, повитий сумом,
В полях осінніх вітру свист,
І хвилі плещуть в берег з шумом.
Над Хутинським монастирем
Вечірнє сонце погасало,
На банях золотим вогнем,
З-за хмар прорвавшись, трепетало.

Поблизу монастирських стін
Співець-юнак блукав самотній,
Та раптом зупинився він,
І зір його заграє скорботний.
"Як? у пустельних цих місцях,-
Він мовив,— у сумнім цім краї
Державіна священний прах
В спокої вічним спочиває?"

І сльози бризнули з-під вій,
Мов краплі чистої росиці,
І він в печалі мовчазній
Біля німої сів гробниці.
І довго мовчки він сидів
В підніжжі кам'яного муру
І, повен дивних почуттів,
Дививсь на пам'ятник похмуро.
Та враз він голосно сказав:
"Чому я марно тут сумую?"

Наш славний бард не умирав,
Він Русь оспівував святую!
Він вище благ усіх земних

Громадське благо завжди ставив
І в віршах огняних своїх
Чесноту непорочну славив.

Співця він подвиг розумів,
Як подвиг совісті людської,
І краю рідному дзвенів
Органом істини святої.
Душа його відважно йшла
Всім гоненим на оборону;
Непримиренний ворог зла,
Він говорив любимцям трону:

"Вельможу мають осявять
Чуття і мислі бездоганні;
Повинен приклад він давать,
Що у священному він сані,
Що він — знаряддя влади єсть,
Державних всіх будов основа;
Користь народу, слава, честь —
Мета й труда його, і слова".

Немає вищих верховин,
Ніж дар поета благородний;
Єдиній правді служить він,
Про щастя дбає він народне.
Обранець і слуга творця,
Нескованим іде він кроком;
Святе покликання співця
Він ділом стверджує високим.

Йому не знаний підлий страх;
Він смерть нещадну зневажає
І мужність в молодих серцях
Правдивим словом окриляє.
Хто може владу взятъ над ним?
Служить чесноті він лиш радий
І, вірний помислам своїм,
Ніде їй не готує зради.

Так наш співець Державін жив;

Весь вік боровся він з пороком,
Він суддям правду говорив
І зі святим гримів пророком:
"Ганьба на сильних вам зважать,
Без допомоги й оборони
Удів і сиріт залишать!
Шануйте правду і закони!

Давайте скривдженим покров,
Рятуйте від біди безвинних,
Звільняйте бідних від оков,
Від сильних бороніть безсильних!"
Поет іде на суд століть
З одкритим серцем, з чистим оком!
Ніколи він не осквернить
Своїх безстрашних уст пороком.

Усюди правди вірний жрець,
Борець за славу і свободу,
Повік не згодиться співець
Серця отруювать народу.
Прихильник чистого добра
Нічим себе не опорочить,
Свого священного пера
В нечесті буйнім він не змочить.

Коли в натхненні огнянім
Творцеві гімни він складає,
Словами він гримить, як грім,-
І світ йому відповідає.
Співцеві рівного нема!
Він хвален на землі і славен!
Чи й доля відніме сама
Безсмертя в тебе, наш Державін!

Так будеш, наш поете, жить,
Ти пам'ятник поставив вічний;
Його не зможуть сокрушити
Ні грім, ні вихор опівнічний".
Співець замовк — і тихо встав;
В нім серце билось. З зітханням

Він на відході проказав,
Високим повен хвилюванням:

"О, хай не буду в гімнах я,
Як наш Державін, громозвуким,
Та хай колись моє ім'я
Назве нащадок мій онукам:
"Літав він думкою в віках,
Не дбав про зиск і нагороду
І в молодих палив серцях
Огонь любові до народу!"

Перекладач: М. Рильський